

SIKIŞIKLIK SİNYALLERİ

SON DÖNEMDE EKONOMİDEKİ DURGUNLUKLA birlikte piyasalardan sıkışıklık sinyalleri geliyor. Pek çok şirketin ödeme güçlüğüne girdiği görülüyor. Öyle ki 2014'ün ilk 7 ayında ödenmeyen çek miktarı 11 milyar TL'ye ulaşmış durumda. Bu miktarın yıl sonunda 16 milyar TL'ye ulaşacağı tahmin ediliyor.

Yılın son 3 ayına girerken piyasalardan gelen en önemli sıkışıklık göstergesinin başında ödeme güçlüğü bulunurken sermaye sıkıntısı, finansman güçlüğü ve talep durgunluğu da sıkıntı yaratan etkenler arasında yer alıyor. Yeni yatırımlarla kamu ihalelerinin sayısı azalıyor. Sanayinin milli gelirden aldığı pay hızla geriliyor. Ödeme zorluğuna giren şirketlerse öz sermayelerini kaynak olarak kullanıyor.

435 halka açık şirketin olduğu Borsa İstanbul'da halihazırda 24 şirket öz sermayesini tüketmiş durumda. Borsa tarafından uyarılan bu şirketlerden öz kaynaklarını artırmaları, borçlarını ödemeleleri, finansal durumlarını düzeltmeleri için bir an önce tedbir almaları istendi.

Sonuçta 2014'ün son 3 ayına girerken iş dünyasından pek de olumlu sinyaller gelmiyor. Otomotivden gayrimenkule kadar 15 büyük sektörde CEO ve patronları tedirgin eden sıkışıklık göstergeleri de önümüzdeki dönemin zor geçeceğine dair ipuçları veriyor.

SİNYALLER OLUMSUZ

2014'ün ilk 8 ayı hemen her sektör için kötü geçti. Pek çok sektörde yılbaşında konulan hedefler gerçekleşmedi. 30 Mart'taki yerel seçimler ve 10 Ağustos'taki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra genel

● AYÇE TARCAN AKSAKAL aaksakal@capital.com.tr

Son dönemde piyasalardan gelen sinyaller pek de parlak değil. Cari açığın ve enflasyonun artmaya devam etmesi, 2'nci çeyrekteki büyümenin beklentinin çok altında kalması CEO'ları tedirgin ediyor.

Hatta otomotivden gayrimenkule, mobilyadan tekstile kadar sıkışıklığın arttığı sektörlerde hedefler aşağı çekilmiş durumda. CEO ve patronların ajandasındaki sıkışıklık göstergelerinin başında ise talep

daralması, kârlılıkların azalması ve finansman güclüğü başı çekiyor. Yurtdışındaki jeopolitik gelişmelerle nakit sıkıntısının alarm seviyesinde olması da dikkat çekici.

bir rahatlama havası oluşsa da olumsuz dış konjonktürden dolayı yılın son 3 ayına girerken CEO'lardan olumlu sinyaller gelmiyor. 2'nci çeyrekte büyümenin yüzde 2,1'le beklentinin altında kalması da sıkıntı yaratıyor.

Türkiye'nin önde gelen tekstil üreticilerinden Burçay Grup Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burçay, "Yılın son 3 ayına girerken piyasalar daha çok temkinli-iyimser bir beklenti içinde" diyor. Bursa Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı da olan Burçay, şirketlerin büyümeyi sınırlandıran önlemlere alıştığını, ancak piyasalarda artan bir TL sıkışıklığı yaşadığını söylüyor.

Yıl boyunca en fazla satışı senenin son çeyreğinde yaptıklarını söyleyen Ode Yalıtım'ın patronu Orhan Turan da buna rağmen 2014'ün son 3 ayı için olumlu beklentiler içinde değil. 2014'ün ilk 8 ayında Türkiye'deki seçimler ve komşu ülkelerdeki jeopolitik gelişmelerden dolayı pazarda önemli oranda daralma yaşadıklarını anlatan Turan, "Bu yıl, ihracattaki ve iç piyasadaki düşüş nedeniyle sektörün genelinde tedirginlik vardı. Sektörle ilgili yılbaşında paylaştığımız iyimserliği son 3 ayda sürdürmüyoruz" diyor.

TÜKETİM HIZ KESTİ

Gayrimenkul sektörü de bu yılın ilk aylarından itibaren ciddi bir daralma yaşadı. 17 Aralık sürecinden sonra azalan konut satışlarıyla gayrimenkul pazarının yıl sonunda 2013'e göre en az yüzde 15 küçülmesi bekleniyor.

Sektördeki sıkışıklığın arz talep dengesizliğinden kaynaklandığını söyleyen EYG Group Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Faruk Çelik, pazarın küçülmesiyle sektöre yeni giren oyuncuların bir kısmının elimine olmasını bekliyor. Talep sıkışıklığı sadece konut piyasasını değil perakendeden otomotive kadar diğer sektörleri de etkiliyor. Türkiye'nin en büyük fuarcılık şirketinin sahibi CNR Holding'in yönetim kurulu başkanı Ceyda Erem de "2014'ün 3'üncü çeyreği yoğun siyasi tartışmalar ve iki seçimin neden olduğu gerilim ortamında geçti. Bu nedenle piyasada genel bir durgunluk hissedildi. Aslında tüketici talebini erteledi, yatırımcı da yatırım kararını öteledi" diyor.

Brooks Brothers Türkiye Genel Müdürü Füsun Kuran da kendi markalarında olmasa bile yaz döneminde perakendede ciddi sıkışıklık yaşandığını, tüketimin önemli ölçüde azaldığını söylüyor. Kuran "Geçtiğimiz ağustos ayında İstanbul'un en lüks AVM'lerinde bile birçok şirket kan ağladı" diye konuşuyor. Kuran'ın sektörle ilgili belirttiği en önemli sıkışıklık göstergelerinin başında kampanya sayılarının azalması ve AVM ziyaretçi sayılarındaki düşüş bulunuyor.

İÇ PAZARDA DARALMA VAR

Bu yıl, otomotivde de artan vergiler ve döviz kurları pazarı önemli ölçüde daralttı. Satışlar ilk 7 ayda yüzde 24 daraldı. "Bu beklediğimiz bir gelişme oldu" diyen

Yönetici	Şirketi	Son 3 aya ilişkin rahatsızlık veren sıkışıklık sinyalleri
Ali Bilaloğlu	Doğuş Otomotiv	Talepteki daralma, pazarın küçülmesi, şirket gelirlerinin azalması
Davut Doğan	Doğtaş&Kelebek	Satışlardaki azalış, mevsimsel olarak düşük sezona girilmesi
Dr. Onur Yazgan	Cerean Enerji	Yatırımcıların döviz borçlarını ödemekte zorlanması, tahsilatların gecikmesi
Emre Çamlıbel	Soyak	Suriye, Irak ve Rusya'ya artacak olumsuz siyasi gelişmeler
Erdem Çenesiz	Ece Grup	Nakit sıkışıklığı, vadelerin uzaması, kâr marjının azalması
Erkan Güral	NG Kütahya Seramik	Faizlerdeki yükseliş
Ferhat Keten	Keten İnşaat	İç ve dış talebin azalması, kârlılıkların düşmesi, rekabetin artması
Füsun Kuran	Brooks Brothers	AVM ziyaretçi sayısı ve banka kampanyalarındaki azalma
Halil Erdoğan	Ebebek	Döviz kurlarındaki hareketlilik, maliyetlerin artması
Hilal Suerdem	Kiğili	Döviz ve piyasa rekabetindeki artış, kira ve enerji giderlerinin artması
Hulusi Belgü	Multi Development	AVM sayısının azalması, yeni yatırım projelerinin ertelenmesi
Hüseyin Özdilek	Özdilek Grubu	Talepteki dönemsel azalışlar
İbrahim Burkan	Burkan Grup	TL sıkışıklığı, faiz ve kurlardaki artış, yatırımlardaki ve kârlılıklardaki azalış
Kerim Taner	Alara Tarım	Avrupa pazarında yaşanan durgunluk
Kılıç Orhan Erdemir	Gold Teknoloji	Mağaza ziyaretçi sayısının düşmesi, nakit sıkışıklığı, talepte daralma
Mehmet Büyükeleşli	TİM	Kâr marjlarının düşmesi, yüksek faiz
Mehmet Nane	CarrefourSA	Market enflasyonuyla cari açıktaki artış, tasarruf azlığı
Orhan Turan	Ode Yalıtım	Ihracat ve iç pazarda daralma, tahsilat sürelerinin uzaması, kârlılıkların azalması
Ömer Faruk Çelik	EYG Group	Arz talep dengesizliği, satışların azalması
Özlem Özünler	Euler Hermes Türkiye	Ödenmeyen çek miktarının artması, banka ve şirketlerdeki borç yükü
Sinan Öncel	Twigy	Ayakkabı ithalatına getirilen vergi uygulamasının satışları düşürmesi
Talha Çilek	Çilek	Talebin durması, kredi kartı taksit oranlarına getirilen kısıtlama

KILINÇ ORHAN
ERDEMİR

FERHAT
KETEN

Doğuş Otomotiv CEO'su Ali Bilaloğlu, yılın son 3 ayında daralmanın devam etmesini ve pazarın 2013'e göre toplamda yüzde 30 küçülmesini bekliyor.

Bu yıl, ciddi daralmanın yaşandığı pazarlardan biri de teknoloji marketleri oldu. Son 3 yıldır yüzde 40'lar seviyesinde büyüyen teknoloji marketleri bu yıl cep telefonlarına getirilen kredi kartı taksit yasağıyla yüzde 30 daralacak. Yıl sonunda pazarın 6 milyar liraya gerilemesini belediklerini söyleyen Gold Teknoloji Marketleri Pazarlama Müdürü Kılınç Orhan Erdemir, "Cep telefonlarındaki taksit yasağı sektörü olumsuz etkileyen en önemli unsur oldu. Pazarın yüzde 40'ını cep telefonlarının oluşturduğunu düşünürsek buradaki ciro kaybı büyük yıkım oldu" diyor ve ekliyor: "Yatırımlar aksadığı için küçülmeler 2015'te etkisini gösterecek."

2014'te daralan pazarlardan biri de mobilya oldu. Doğtaş ve Kelebek Yönetim Kurulu Başkanı Davut Doğan, mobilya pazarının 2014'ü beklentinin altında biteceğini söylüyor. Doğan, "2014'ün son 3 ayında en büyük sıkışıklığı mevsimsel faktörlere bağlı olarak düşük sezona geçilmesi nedeniyle yaşayacağız" diyor. Doğan, hammadde maliyetlerinde dövize bağlı yaşanan artışın da sıkıntı yarattığını söylüyor.

Çilek Mobilya'nın yönetim kurulu üyesi Talha Çilek de yılın son 3 ayında kredi kartı taksit oranlarına getirilen kısıtlamaların pazarda sıkışıklık yaratmaya devam edeceği görüşünde...

KÂRLILIK AZALİYOR MU?

Birçok sektörde kâr marjları da büyük ölçüde düşmüş durumda. Artan inşaat maliyetleri ve sektördeki oyuncu sayısının çoğalmasıyla inşaatla son iki yılda kârlar yüzde 20'lerden yüzde 10'lar seviyesine geriledi. EYG Group Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Faruk Çelik de bugün sektörde yüzde 10 kâr görenin sevindiğini söylüyor.

Keten İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı Ferhat Keten de inşaat sektöründe kârlılığın azalmasının ve risklerin artmasının en önemli sıkışıklık göstergesi olduğunu belirtiyor. Keten, "Arzın ve rekabetin artması, sektör di-

ALİ BİLAĞLU / DOĞUŞ OTOMOTİV CEO'SU

"KAMPANYALAR PEK İŞE YARAMAYACAK"

TALEP ERTELENİYOR Son 3 ayda otomotiv sektörünü zorlayacak gelişmelerden en önemli tüketicilerin otomotiv alma kararını ertelemeleri olacak. Yıl sonları otomotivcilerin kampanya ayları olarak kabul edilir. Ancak bu yıl kampanyaların, toplam pazara hatırı sayılır bir etkisi olacağını beklemiyoruz.

HARCAMA EĞİLİMİ DÜŞÜK

Otomotiv pazarında talebi canlandıran en büyük etki müşterilerin harcama eğilimi. Bu tür kampanyalar, araç satın alma kararı vermeyenler veya araç satın almayı düşünmeyenlere çok etki etmeyecek. Öncelikle tüketicilerin araç satın alma kararı vermeleri gerekecek. Bu kararı almamalarında hala kredi düzenlemelerinin etkisi var.

PAZAR DARALACAK Yılın kalan 3 ayında pazarın daralmasını bekliyoruz. Özellikle Ortadoğu ve Ukrayna'da yaşanan son olaylar nedeniyle etkilenen makro ekonomi, bunun kurlara yansımaları ve Merkez Bankası'nın sıkı para politikaları nedeniyle otomotiv pazarı olumsuz yönde etkilenmeye devam edecek.

HULUSİ BELGÜ / MULTI DEVELOPMENT TÜRKİYE CEO'SU & AYD BAŞKANI

"YENİ YATIRIMLAR DURDU"

BELİRSİZLİK SIKINTI YARATIYOR

AVM sektöründe 2014 yılında yaşadığımız seçimlerden ve TBMM'de görüşülmek üzere gönderilen Perakende Yasası kaynaklı belirsizliklerin yarattığı bir sıkışma yaşanıyor. Hem seçimlerin hem de sektör açısından son derece önemli olan Perakende Yasası'nın yarattığı belirsizlik proje bazında olan AVM inşaatlarının başlamasına neden oldu.

BALON VAR Belirsizlik, yatırımcının yeni yatırımlara tereddütle yaklaşması sonucunu doğurdu. Ayrıca AVM sektörü yatırımlarının belli bazı bölgelerde yarattığı bir balon etkisinden söz etmek de mümkün. Yeni yatırımların planlamasında bölge ihtiyaç analizlerinin çok dikkatli şekilde yapılması gerekiyor.

şından tecrübesiz şirketlerin piyasaya girerek piyasa dengelerini bozmasıyla kârlılıklar azaldı" diyor.

Tekstil ve otomotivde de kâr marjlarının düşmesi sıkışıklığı artırıyor. Burckay Grup Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burckay da "Zayıf yatırımlar ve sınırlı kârlılık yılın son 3 ayında da sürecektir" diye konuşuyor. Kişili CEO'su Hilal Suerdem ise "Yılın son 3 ayına girerken seneyi döviz artış riskiyle kapatmak, piyasa rekabetinin ciddi boyuta ulaşması, enerji ve kira giderlerinin yukarı çıkması bizi olumsuz etkileyen sıkıntıların başında geliyor" diyor.

Kâr marjlarının düşmesi ihracatçılar için de önemli sorunlar arasında. TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi, "İhracatçı Eğilim Anketi'ne göre kâr marjlarının düşmesi ve yüksek faizler, ihracatçılarımız için de sıkıntı oluşturuyor" diyor. Ankete göre ihracatçıların yüzde 40,7'si genel kârlılığın azaldığını belirtiyor. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Başkanı İsmail Güllü, "Tekstil ve hammaddeleri sektörü uluslararası pazarlarda Çin, Pakistan, Hindistan gibi düşük üretim maliyetlerine sahip ülkelerle fiyat rekabeti yapmak durumunda. Bu da kârlardan feragat ederek mümkün olabiliyor" diyor.

Ceo'ların son 3 ay beklentisi

CEO- Yönetim Kurulu Başkanı	Şirketi	Son 3 aya ilişkin beklentisi
Ali Bilaloğlu	Doğuş Otomotiv	Kampanyalar satışları artırmayacak, pazar yüzde 30 küçülecek.
Ceyda Erem	CNR	İç pazar canlanıp yılın ilk 3 ayındaki fuarlara olan talebi artıracak.
Davut Doğan	Doğtaş&Kelebek	Büyüme beklentisinin altında kalacak, markalı ürünlerde satış artacak.
Emre Çamlıbel	Soyak	Yeni lansmanlar, yabancılara konut satış talebi yeniden canlandıracak.
Erkan Güral	NG Kütahya Seramik	İlgi yüksek, yatırımlar sürüyor ve sektör büyüyor.
Ferhat Keten	Keten İnşaat	Faiz seviyesi satışları belirlemeye devam edecek.
Halil Erdoğan	Ebebek	Satışlar yılın son 3 ayında ilk 3 ayına göre daha iyi olacak.
Hilal Suerdem	Kişili	Bayram ve yılbaşı hareketliliği artıracak. Piyasa daha kötü olmayacak
Hüseyin Özdilek	Özdilek	Yılın ilk 8 ayındaki kayıplar telafi edilecek
Kerim Taner	Alara Tarım	Avrupa pazarı durgun, Rusya Türkiye'nin ihracatını artırabilir.
Mehmet Nane	CarrefourSA	Orta sınıfın güçlenmesiyle genç nüfus dalgalanmayı önüyor.
Orhan Turan	Ode Yalıtım	Tahsilat sıkışıklığına bağlı olarak satış ve kârlılıklar azalacak.
Talha Çilek	Çilek	Geçen yılki gibi yılın ikinci yarısında satışlar iyileşecek.
Vahap Küçük	LC Waikiki	Turist sayısındaki artış perakendeye olumlu etki edecek.
Onur Yazgan	Cerean Enerji	Enerji fiyatları artan tüketimle birlikte artmaya devam edecek.

ÖZLEM
ÖZÜNER

ERDEM
ÇENESİZ

ÇEKLER ARTIK DÖNMÜYOR

Kayserili 4 mühendis kardeşin kurduğu Ufo, yüzde 85 pazar payıyla Türkiye ısıtıcı pazarının lideriydi. Kırım'da fabrika kuran, İtalyanlarla ortaklık yapan şirket için 2014 hiç de iyi bir yıl olmadı. Geçtiğimiz mayıs ayından bu yana hacizlerle boğuşan şirket, temmuzda batma noktasına geldi.

Son dönemde finansman sıkıntısına giren şirketler arasında Ufo tek değil. Euler Hermes Türkiye'ye göre geçtiğimiz temmuz itibarıyla 11 milyar TL civarında olan ödenmeyen çek miktarının yıl sonunda 16 milyar TL'ye ulaşması bekleniyor. Türkiye'de ticaret hayatında ödenmeyen faturaların en fazla artış gösterdiği sektörlerin başındaysa kimya, metal, elektronik ve tekstil geliyor.

Euler Hermes Türkiye Genel Müdürü Özlem Özuner, ödenmeyen çeklerdeki artışın yalnızca hapis cezasının kaldırılmasıyla ilgili olmadığını söylüyor. Bu gelişmede ekonomideki büyümenin azalmasının etkili olduğunu belirten Özuner "Çek sistemi Türkiye için önemli bir ticari kredi enstrümanı. Yaklaşık 400 milyar TL'lik bir büyüklükten bahsediyoruz" diyor. Ödenmeyen çeklerde mayıs ve haziran aylarında belirli bir yükseliş var. "Türkiye'de ödenmeyen çekler aylık bazda 1,5 milyar TL civarında" diyen Özuner, bunun ekonomi üzerinde ciddi bir yük oluşturduğuna dikkat çekiyor.

Türkiye'nin en büyük seramik üreticilerinden Ece Grup Yönetim Kurulu Başkanı Erdem Çenesiz de son dönemde piyasalarda yaşanan en büyük sıkıntı olarak nakit sıkışıklığını gösteriyor. "Nakit sıkışıklığı ve vadelerin uzamasına paralel kâr marjının azalması piyasalarda sıkışıklık yaratıyor" diyor.

ONUR
YAZGAN

ERMAN
ILICAK

FİNANSMAN İHTİYACI ARTTI

Yeni yatırımlarda görülen finansman ihtiyacı da piyasalarda sıkışıklık yaratıyor. Örneğin enerji sektöründe en büyük sıkışıklık yatırımların finansmanında ortaya çıkıyor. Fiba Holding çatısı altında faaliyet gösteren ve özel elektrik dağıtımı yapan Cerean Enerji Genel Müdürü Dr. Onur Yazgan da “Enerji sektörü yüksek oranda ve yabancı para biriminden borçlu bir sektör. Enerji fiyatlamalarındaki artış Türk Lirasının değer kaybına kıyasla düşük kaldığından firmalar borç geri ödemelerini yapmakta zorlanıyor” diyor. Yazgan, bazı tüketici gruplarında enerji faturası tahsilat oranlarının, yavaşlayan piyasa koşullarına paralel olarak düştüğünü de belirtiyor.

EY Türkiye Yönetici Direktörü Bülent Ozan da 2008’de yaşanan mali krizin finansmana erişimi zorlaştırmasının birçok sektör için risk ortamı oluşturduğuna dikkat çekiyor. Ozan, “İnşaat, tekstil, metal ve kimya gibi sektörler büyük finansman gereksinimi içinde ve bu yüzden iflas riskiyle karşı karşıyalar” diyor.

Kur riskleri, enerji bağımlılığı, uluslararası rekabetin fazlalığı da söz konusu sektörler için finansman riskini artırıyor. Ode Yalıtım Yönetim Kurulu Başkanı

YILMAZ YILMAZ / KOTON YÖNETİM KURULU BAŞKANI

'RUSYA VE IRAK'TAN OLUMSUZ ETKİLENDİK'

GEÇEN YILI GEÇECEK Markalı hazır giyimde bu yılın ilk 6 ayında beklentiler dahilinde büyüme gerçekleşti. BKM'nin verilerine göre bu yılın ilk 6 ayında kredi kartı ve banka kartlarıyla yapılan toplam giyim ve aksesuar harcaması 17,7 milyar TL'ye ulaştı. 2013'te bu şekilde yapılan harcamaların 33,5 milyar TL'ye ulaştığı dikkate alındığında bu yıl geçen yılın üzerinde bir tutarın yakalanacağı öngörüyoruz.

DÖVİZ RİSKİ Yılın son 3 ayında hareketlenen döviz kurları tüm perakendecileri etkileyebilir. Yurtdışı kaynaklı sıkışıklık etkenlerinin başında ise FED'in 2015'teki faiz artırımını süreceyle ilgili vereceği kararın yarattığı tedirginlik ilk sırada yer alıyor. Rusya ve Irak'ta yaşanan jeopolitik gelişmeler önemli sıkışıklık nedenleri arasında.

Orhan Turan, 2015'te de finansman sıkıntısının devam edeceği görüşünde. Turan, “2015'te önemli bir seçim daha yaşayacağız. Bunun da tahsilat süresinde sıkışıklığa yol açacağını ve satışlarla kârlılığı azaltacağını düşünüyorum” diyor.

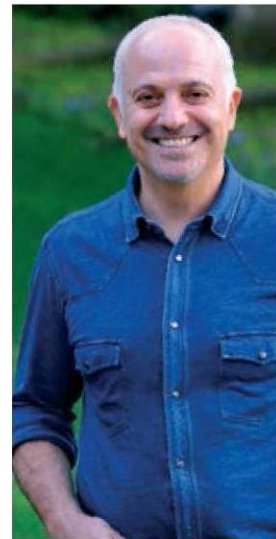
Burkay da Turan gibi “Yılın son 3 ayına girerken kısmen bir canlanma beklerken artan bir TL sıkışıklığı yaşanmaya başlandı. Döviz kurlarıyla faiz oranlarında artış endişesi var” diyor.

İNŞAATTA YENİ İHALE YOK

Son dönemdeki en önemli sıkışıklık göstergelerinden biri de kamu ihaleleriyle özel sektörün yeni yatırımlarının azalması oldu. Büyük ihalelerinin sayısının azalması, proje sürelerinin uzaması müteahhitlik ve inşaat sektörlerindeki en önemli sıkışıklık göstergeleri arasında.

Multi Development Türkiye CEO'su Hulusi Belgü, AVM yatırımlarında son dönemde ciddi sıkışıklık yaşadığını söylüyor. Belgü, AVM yatırımlarındaki sıkışıklığın en önemli göstergelerinden biri olarak 2014'ün ilk 2 çeyreğinde açılan AVM sayısındaki düşüşü gösteriyor. Belgü, inşaat halindeki projelerin açılışlarının da ertelendiğini belirtiyor. AYD'nin verilerine göre 2013'ün ilk yarısında toplam 18 AVM açılırken bu sayı 2014 yılının ilk yarısında 8 oldu.

Enka'nın önüne geçerek Türkiye'nin en büyük müteahhidi olan Rönesans Holding'in patronu Erman Ilıcak da yurtdışındaki kamu ihalelerinin eskiye göre önemli ölçüde azaldığını söylüyor. Grup olarak yurtdışında büyüdüklerini, önümüzdeki dönemde de büyümenin dış kaynaklı olacağını söyleyen Ilıcak'a göre yurtdışı müteahhitlik sektöründeki en büyük sıkışıklık Irak, Libya ve Suriye'de yaşanan güvenlik açığından kaynaklanıyor. Ağaoğlu Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ağaoğlu da 17 Aralık sürecinden sonra bürokrasinin yavaşladığı bunun da yeni yatırımları ya-

vaşlatarak sektörde sıkışıklığı artırdığı kanısında. “Bürokrasinin artması sektörde sıkışıklık yaratıyor” diyen Ağaoglu, konut talebinde daralma olmadığını, talebin sadece ertelendiğini söylüyor.

OLUMLU TARAF DA VAR

Piyasalardan gelen olumsuz sinyallere karşı olumlu göstergeler de var. Vialand Genel Müdürü Tolga Alişoğlu, bu duruma örnek olarak kartla yapılan harcamalardaki artışı gösteriyor. Alişoğlu, “Süpermarket ve AVM’lerdeki kredi ve para kartlarla yapılan perakende alışverişleri son 5 yılda ortalama yüzde 15 büyüyerek geçen yıl 34 milyar dolara ulaştı. Tüm bu veriler sektöre ilişkin olumlu gelişmeleri ortaya koyuyor” diyor. NG Kütahya Seramik Yönetim Kurulu Başkanı Erkan Güral da son 3 ayda pazardan kuvvetli ve olumlu sinyaller aldığını söylüyor. Güral, “İlgi yüksek, yatırımlar sürüyor, sektör büyüyor ve bu gelişmeler ekonomiye olan güvenin yerinde olduğunu ortaya koyuyor” diyor.

Soyak Holding CEO’su Emre Çamlıbel de konutta yılın son 3 ayının daha hareketli geçeceği görüşünde. Yeni lansmanların sektöre büyük ölçüde hareket getireceğine inanıyor. Çamlıbel’e göre konut piyasasındaki olumlu göstergelerden biri de yabancı yatırımcıların Türkiye’de konut almaya devam etmesi oldu.

Ebebek Genel Müdürü Halil Erdoğan da yılın son 3 ayının ilk 3 ayından daha iyi geçeceğini öngörüyor. Erdoğan, “Yılın son çeyreğinde kurban bayramı ve yılbaşı var. Şu an, bu iki önemli ay için hazırlıklar yapıyoruz” diyor.

CarrefourSA Genel Müdürü Mehmet Nane de Türkiye’nin dünyayla kıyaslandığında hane halkı borçluluk oranının çok düşük olduğunu söylüyor. Nane, “Faizler de son 30-40 yıla göre daha az. Orta sınıf güçleniyor. Bu nedenle Türkiye’de piyasalarda uzun süreli dalgalanma pek mümkün değil” diye konuşuyor.

SON 3 AY UMUDU

İş dünyasında bu yıl içinde başka bir seçimin kalması yeni bir istikrar döneminin başladığı hissini uyan-

ERKAN
GÜRAL

HALİL
ERDOĞMUŞ

MAHMUT YİĞİT / YİĞİT AKÜ İCRA KURULU BAŞKANI

“SEKTÖRDE KÂRLILIK AZALDI”

İHRACAT ZARAR

GÖRÜYOR Acımasız fiyat ve maliyet rekabetinin had safhaya ulaştığı bir döneme giriyoruz. Girdi maliyetlerindeki negatif etkilerin yanında bölge ülkelerdeki karışıklıklar, savaşlar ve sosyal çalkantılar da ihracatı olumsuz etkileyecek. Bunun sonucunda kârlılığı azalan firmalar düşerken sektörde büyük çukurlar açacak.

“BANKALARA ÇALIŞIYORUZ” İhracatın daraldığı alanlarda, şirketler iç piyasaya yönelecek ve hatta biraz agresif davranabilecek. Enerji, su ve diğer üretim girdilerindeki artış rekabetten dolayı fiyatlara yansımadağımız için kârlılık yok denecek seviyelere indi. Yüksek faizler ve finansman yükü, şirketleri neredeyse bankalara çalışır duruma getirdi. Çek kanunundaki yaptırımların yumuşatılması ticari hayatta ödeme ve tahsilat disiplini bozdu.

dırıyor. Başta perakende ve hazır giyimde yılın ilk yarısında yaşanan kayıpların son 3 ayda telafi edileceği düşünülüyor. Birçok iş insanı da bu nedenle 2014’ün son 3 ayına ve 2015’e umutla bakıyor.

Bu yılın son çeyreği ve gelecek yıldan olumlu sinyaller alanlar arasında Özdilek’in patronu Hüseyin Özdilek’le LC Waikiki’nin patronu Vahap Küçük de var. Özdilek, seçimler ve Ramazan Bayramı’nın etkisiyle azalan satışların yarattığı kaybı son 3 ayda telafi edeceklerini söylüyor. Özdilek, “Yılın son 3 ayına girerken piyasalardan olumsuz sinyaller almıyoruz” diyor. Özdilek, bu yıl yüzde 15 ila 20 arası büyüyeceklerini söylüyor. 2014’ün ilk çeyreğinde yüksek faizle kurdaki artışın ekonomiyi olumsuz etkilediğini belirten LC Waikiki Yönetim Kurulu Başkanı Vahap Küçük de “Yine de ilk 5 ayda sektördeki perakende büyümesi geçen yıldan farklı olmadı” diyor. Yılın son 3 ayından olumlu sinyaller alan Küçük, turizmdeki artışın perakende satışlarına ivme kattığına dikkat çekiyor. Küçük, “Ortadoğu’dan Nevruz’la başlayıp gelen turist sayısındaki artış perakende sektörünü olumlu etkiliyor” diye konuşuyor.

Kıgılı CEO’su Hilal Suerdem de “Piyasa bugünkü durumundan daha kötü olmaz. Siyasi şartların ve sosyo ekonomik durumun iyiye gitmesi pozitif beklentilerimizi artırıyor” diyor. **C**